

ЭДЛҮҮРИЙН ГАЗАРАЙ ГЕКТАР БҮРИНӨӨ ЭЛБЭГ ЕХЭ ПРОДУКЦИ АБАХААР МҮРЫСЭЕ!

БҮХИ ОРОНХУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР НЭГЭНДЭГЭЙ

39-дугаар жилээ гарана

БҮРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удэн горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведай орган

№ 287 (8734)

1961 оной декабриин 4, понедельник

Сэн 2 мүнгэн

Сибирин хүдөө ажыхын түрүүлүүлэй суглаанһаа

Э ОРОНДОО ХИМДА СЭНТЭЙ ПРОДУКЦИ ҮГЗЭ

хүдэтэ нүхэдүүд! Энэ суг-
да хабаадагша Та нүхэд-
ийкита Сергеевич Танда,
ийдай хонишодой зүтхөө
гүн баяр хүргэнэб. (Альга
ташаланган)

нимэ үндэр трибуна-
рууруушынхэ үгэ хэлэжэ-
нэб. Тинимэ үгэ хэлэ-
хэ бэрхэтэйшэ байна. Тин-
имэ Сибирин түрүү хү-
дэ сьездэ хабаадажа,
хэлэхэ байганадаа омогор-
хон, ехэ зол хуби гэжэ тоо-
но.

хүдэдүүд! Манай совхоз
хүдэдүүдээр оройлоо
хон жэл боложо байна.
хүдэнь урдаа табигда-
хэрилгонуудаа амжалта-
нар шийдэнэ. Совхозой-
н гол баялгын хонин
юм. Мүнөө бидэнэр 54
га гаран хонитойбди. Нүү-
жэлүүдтэ манай коллек-
хонидойгоо тоо толгой
хоруулаха, ноһонхойн ша-
не найжаруула талаар
ала хэмжээнууды абажа
на.

хонин болотор нутагай
түлгэрэй хонидоһоннай
хон гэжэ 1—1,5 кило-
метр шөрүүн ноһон абтадаг
та. Зүүгөөр хонидоһон-
д мэтэргэжэлтэй үсэд
та оролдолоор бидэнэр
хонидоһон уултарые эрид
хоруулжа шадлаа. Нүү-
5—6 жэлэй туршада хо-
нүрэгнай танигдахаар бо-
лоо. Мүнөө манай сов-
хоз шөрүүбэршье ноһонтой
байхагүй гээ-
хэдэ элидхэ-
нэб. Мүнөө би-
р буйдэлэ на-
рибтар ноо-
данаа. Ма-
бригада хонин
мөө дунда зэр-
3,5 килограмм
но хайшална.
ага ташалган).

хүдэлмэрин
түдэхэ орой-
хони үсхэбэрилдэг түрүү
хонидоһондай орбол
холо гээгдэжэ ябана.
хүдэ бидэнэр ханаагаа
ханагүйбди, хонин
шанар-
ноһон ехээр абахын түлөө
ехэ хүсэтэйгөөр оролдо-
но. Бид хонидоһон ойрын
хонин бүрийгөө
5 килограмм ноһон хай-
шан зорилго урдаа табин-
на.

ажыхын тоосондо оро-
хонидоһонд оньһожоруу-
лан бригада хүтэлбэ-
хон хүм. Нүхэдүүд! Ажа-
тоосонд гээшмэнай шэнэ
хон, манай совхоздо түрүү-
хэ нэбэрүүлэгдэн бай-
Тинимэ манай ажалай
хүдэл, түлбэр тухай то-
ойгоор хөөрөжэ үгэхэ хү-
рэнэб.

хонидоһонд отаранууд жэжэ,
300—400 эх хонид тоо-
лог, 2—3 хүн тэрэниэ
хонидог байган юм. Түр-
шод хонидоһон жэлэй дээр-
хон адуулаха, бага

Бурядай АССР-эй Хөжөнгын
совхозой ажыхын тоосондо
орон хонидоһон
оньһожоруулагдаһан бригадын
бригадир Ц. Б. БУЯНТУЕВАЙ
хэлэн үгэ

зэргэ хооллуулхаяал мэдэлэг
тэн. Хонидоһон хонидоһон өөһ-
дөө үржүүлдэггүй байгаа.
Энэниэ тухай мэргэжэлтэй
техник-үржүүлэгчид хэлэг,

хонидоһоннай механизатор-
нууд хайшалах үгэдэг тэн.
Үбэ: тэжээлмэнай тарян
ажалай бригада бэлдэхэ
үгэдэг байгаа. Малайманай
байрые дархашуул заажа
үгэдэг бэлэй. Хонидой хурь-
таха үедэ манда хурьташа-
дые нэмэжэ үгэдэг тэн. Ажа-

Бурядай АССР-эй Хөжөнгын совхозой
ажалай хонидоһон Ц. Б. БУЯНТУЕВ хонирхолтой
дүй хуршал тухайгаа хөөрөжэ үгэ. Тэдэнэй
комплексно бригада хонидоһон харуулаха
хажуугаар тэжээл бэлдэхэ байна. Бригадын
ажыхын тоосондо оронхой. Энэ дүй хурш-
лынэ хайса шэнжэлжэ, бусад ажыхинуудта
нэбэрүүлэхэ шухала.

(Новосибирск гордот болоһон хүдөө ажыхын
хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөн дээрэ
Н. С. Хрущев хэлэн үгэхөө).

хонидоһонд оро-
хонидоһонд оньһожоруу-
лан бригада хүтэлбэ-
хон хүм. Нүхэдүүд! Ажа-
тоосонд гээшмэнай шэнэ
хон, манай совхоздо түрүү-
хэ нэбэрүүлэгдэн бай-
Тинимэ манай ажалай
хүдэл, түлбэр тухай то-
ойгоор хөөрөжэ үгэхэ хү-
рэнэб.

ажыхын тоосондо оро-
хонидоһонд оньһожоруу-
лан бригада хүтэлбэ-
хон хүм. Нүхэдүүд! Ажа-
тоосонд гээшмэнай шэнэ
хон, манай совхоздо түрүү-
хэ нэбэрүүлэгдэн бай-
Тинимэ манай ажалай
хүдэл, түлбэр тухай то-
ойгоор хөөрөжэ үгэхэ хү-
рэнэб.

ажыхын тоосондо оро-
хонидоһонд оньһожоруу-
лан бригада хүтэлбэ-
хон хүм. Нүхэдүүд! Ажа-
тоосонд гээшмэнай шэнэ
хон, манай совхоздо түрүү-
хэ нэбэрүүлэгдэн бай-
Тинимэ манай ажалай
хүдэл, түлбэр тухай то-
ойгоор хөөрөжэ үгэхэ хү-
рэнэб.

болодог бүхы хүдэлмэрээ
өөһэднгөө хүсөөр хэнэ.

Энэ жэлэй эхиндэ бидэндэ
42 центнер ноһон, 320 центнер
мяха (малай шөгнүүр нэмээ-
жэ) абажа гэхэн даабари үг-
төө тэн. Мүнөө ажыхын тоо-
соондо ороһоор 300 үдэрэй
дүн гаргагдаа байна. Энэ-
мнай ямар дүн гэшэб?

Бидэнэр 43 центнер ноһон
абажа, 16,5 мянган түхэригэй
олзо оруулаа. Түсэбөөр
13,5 мянган түхэриг оруула-
даха байгаа. Малай шөгнүүр
нэмээжэ, 17800 түхэригэй олзо
ороо. Түсэбөөр 19 мянган тү-
хэригэй олзо хараалагдаа.
Жэлэй дүүрэтэр хараалагда-
хан энэ түсэбөө үлүүлэн дүүр-
гэхэ байнабди.

Саашань хэлэхэдэ, хонин
бүхэниэ харуулагдаа нё-
дондо 6 түхэриг 19 мүнган гар-
гашаагдаһан байбал, энэ
жэлдэ тэрэмнай 5 түхэриг 20
мүнгандөө ороо. Продукцин
өөрын үнэ сэнгье хонидоһон-
да ажыхын тоосонд айна-
хэ тухайтай байба. 1 цент-
нер ноһондой оорын үнэ сэн
түсэбөөр 186 түхэриг 60 мүн-
гэндэ хараалагдаһан байбал,
тэрэмнай 134 түхэриг 73 мүн-
гэтэ болоо. Бүхы гаргашаа,
тэрэ тооло салн хүлээсэ гар-
гажа хаяада байхада сээр
олзондой 25 мянган түхэриг
шахуу болоо. (Альга та-
шалган).

Энэ жэлдэ бай-
гаалин уларил
хэды бэрхэтэйтэй
байгааһаа наа, ма-
най бригада өөһ-
дэньгөө хүсөөр 2
мянган центнер бү-
дүн тэжээл бэлдэ-
жэ, 180 тонно силос
даржаа абаа. Түсэ-
бэй ёһоор 150 тонно
силос дарагдаха
байгаа. Энэ тэжээл-
най үбэлжэлгын үедэ хүсэд
хүрэхэ байна.

Эсэсэй эсэстэ манай брига-
да хонидой гүбайрха гэшые
2-дох жэлээ мартанхай. Би-
дэнэр зуун хонин бүригөө
дунда зэргээр 100 хурьта
абаада лэ байнабди. Хурьта-
дай гаргалха абаадад усдаха-
даа. Иимэл даа, ажаллаа шэ-
нэ янаар эмхидхэд байхада-
мнай. Энэ юун тухай хэлэнэб?

Ажыхын тоосонд алишье
талаараа аша үрэхэтэй. Хү-
нүд ажалдаа тад ондоогоор,
харуусалгатайгаар хандааг
болоһон. Бээ даажа, ота-
рынгаа эзэн, газарайнгаа
эзэн, техникынгээ эзэн болоод
байхалаа, мяха, ноһон абажа
талаар өөһэдөө бүрин харюу-
салгатай байганаа мэдэржэ,
хүн бүхэн даалгадаһан хэр-
эгтээ харюусалга ехэтэйгээр
хандана.

Нүхэдүүд! КПСС-эй XXII
сьездын хүдэлмэрин бид-
нэр айнаагаар ехэ анхарал-
тайгаар, баяртайгаар хаража
байсаа. Бидэнэр үнэн сэд-
хэлээ түрэл партидаа, тэр-
энэй Центральна Комитеттэ,
Тавда Никита Сергеевич, энэ
эхэтүхэтэ удха шанартай хү-
дэлмэрин сьездын хэлэнэй тү-
лөө түгээсэ баясхалан хүргэ-
нэбди.

Партийнгаа XXII сьездын
хийдмэринүүд бэлүүлгэ-
дэ бүхы хүсэ шадлаа үгэхэ
гэжэ шийдэнхэйбди. Ерэхэ
1962 ондо ноһон абалгаа энэ
жэлэйхидэ орбол 25 процент,
малай шөгнүүрэй нэмэлтэ 24
процентээр дээшлүүлэхэ зо-
рилго урдаа табинхайбди.
(Альга ташалган).

Абаһан энэ уялгаа нэрэтэй
түрэтэйгөөр дүүргэхэдэ гэжэ
манай партия Центральна
Комитетэе, Советскэ прави-
тельство, хүндэтэ нүхэр Хру-
шев, Танин, пайдүүлхемин
зүблөөгт. (Альга ташал-
ган).

ХАБАРОВСК, де-
кабриин 1. (ТАСС).
Алас Дурна зүгэй,
Яхадай АССР-эй
хүдөө ажыхын хү-
дэлмэрилэгшэдэй
зүблөөн хоёр үдэрэй турша соо
үргэлжлөөд, мүнөөдөр дүүр-
бэ. Эдэ нутагуудай хүдөө ажа-
хы саашаань хүжөөн дэ-
жээхэ тухай асуудалы зүб-
лөөн хэлсэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гэй Президи-
ум гээшүүд — КПСС-эй ЦК-
гэй РСФСР-тэй Бюрогой Түр-
үүлэгшын нэгдэхэ орлогшо
Г. И. Воронов, РСФСР-эй Ми-
нистрүүдэй Советэй Түрүү-
лэгшэ Д. С. Полянский зүб-
лөөнэй хүдэлмэридэ хабаадал-
саа.

Алас Дурна зүгэй, Яхадай
колхоз, совхозуудта хүдөө ажа-
хын продуктууд мүнөө дээр-
рээ үшөөл багаар абтадаг дээр-
рээ хүн зоной улам ургажа
байгаа хэрэгшэжэ эдэ хоол-
лой зүйлүүдээр хүсэдөөр хан-
га шаданагүй гэжэ зүблөөн-
дэ хабаадагшад тэмдэглэ-
лээ. Ороһоо таряа, мяха, нү, хүдөө
ажыхын бусад продуктууды
бүри элбэгээр абаха тухай
КПСС-эй XXII сьездын шийд-
хэбэринүүдэ дүүргэхэ гэжэ
ехээр оролдодог байганаа үгэ
хэлэһэн хүнүүд бултадаа ха-
руулан байна.

Яхадай Лениний нэрэмжэтэ
колхоз хэлэн жэлэй турша соо
овошин эрхм хайн ургаса
удаа дараалуулан абаа. Хойто

Гадартайхан мяха — гүрэндөө

Колхозой түбтөө гушаад
модоной Хангир гэжэ га-
зарта «Победа» колхозой 2-
дох комплексно бригадын
буруу, хашаагуудые ша-
хан таргалуудга гүүртэ
байрланхай. Эндэ Дулма-
жап Базарова ажаллажа
байнаар үнэнэй. Тэрэ ок-
тябрь нарын эхээр 40 тол-
гой хашаагуудые шахан
таргалуулые түшаажа
абаа тэн.

Эдэ хашаагуудые нам-
да түшаадаһан хүсэ ша-
далаар тулюураг байгаа
юм, мүнөө янала хайжараа,
— гэжэ нүхэр Базарова
хөөрэнэ.

Нэрээшье хара болоод
шөгнэхэдэ тэдэ малай тол-
гой бүринэ 280—310 кило-
грамм татаа.

— Мал шахан таргалуул-
ха гэшэ гайтайхан хэрэг
даа, харин түрүү дүй дүр-
шэл эрэглэн, саг соонь
эдеэлүүлхэ, уналха, алуул-
ха, амаруулхада гадартай
мяхан аашаха нэм, — гэжэ
Дулмажап Базарова мэ-
дүүлэг.

Л. Доржиев.

Ярууна.

АЛАС ДУРНА ЗҮГЭЙ ГАЗАР НЮТАГ БҮРИ БАЯН ДЭЛГЭР БОЛОХОЛ

Алас Дурна зүгэй, Яхадай АССР-эй
хүдөө ажыхын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн

зүгтэ ургуулагдаһан үгэсэ-
болон помидор энэ холын рай-
оний хүн зон эдэ хоолдоо хэ-
хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ
рэгэлдэг болохо гэжэ бүри на-
болотор хэншье ханаандаа
оруулжа шаданагүй байгаа.
Мүнөө жэлдэ нүхэр Ситцевей
бригада гектар бүригөө 146
центнер үгэсэ, 278 центнер по-
мидор ургуулжа абаа гэжэ
Лениний нэрэмжэтэ колхозой
түрүүлэгшэ М. Д. Петров мэ-
дээсээ.

Овощ тарилга ажыхын ол-
зотой халбари болоһон. Энэ
жэлдэ хартаабаа болон овош
худалдажа, колхоз 300 мянга
гаран түхэриг олзо оруулаа.
Энэнь хүдөө ажыхын артелин-
бүхы мүнгэн олзын табанай
нэгэ хубинаа ехэ юм.

Гэхэтэй хамта колхоз газа-
раа үшөөл муугаар ашаглана
гэжэ элэрхэн байна. Тарилгын
талмай 35 проценттэ наар
болгодоод, хооһоор үлэдэг.
Ургамалай болон мал ажалай
продуктуудые элбэгээр абаха
хэрэгтэ ажаллаа ингэжэ эрхил-
хэ гэшэ наад ушаруудат
гээд зүблөөндэ хабаадагшад
шүүмжэлэл хэлэн байна.

Газар таряалан эрхилхэ та-
лаар эрдэм ухаанда үндэһэн
гүрим зохёогоод, үйлдбэридэ
хэрэглэхэ гэшэ эрдэмтэдэй
шухала зорилго болоно гээд
Алас Дурна зүгэй хүдөө ажа-
хын научно-шэнжэлэгшын ин-
ститудай хүтэлбэрлэгшэ Г. Т.
Казьмин хэлээ. Алас Дурна
зүгтэ ногоо тарилгатай гүрим
хэрэглэхэ гэшэ хүдөө ажыхын
үйлдбэриэ ашаг үрэхэтэй
болгохо зорилгодо тааралда-
нагүй гэжэ дүй дүршэл ха-
руулжа үгэнэ. Тинхэдэ энэ гу-
римы манай институтай, тур-
шалгын бусад өмхи зургаанууд
хүдэлмэрилэгшэд нааян
болотор оролдосотойгоор тайл-
барилдаг байган юм. Газар
таряалан эрхилхэ ногоо та-

рилгатай-гүримые Приморско-
хизаарта, Сахалинай болон
Камчаткын областнуудта на-
намжалан дурдахадаа, га-
зар таряалан эрхилхэ гүрим
зохёохо талаар Алас Дурна
зүгтэй комисси ехэ алдуу хэлэн
байна.

Адуу малдаа тэжээл элбэ-
гээр бэлдэхэ асуудал тухай
нүхэр Казьмин дэлгэрэнггээр
хэлээ байна.

КПСС-эй XXII сьездын де-
легат болохо ехэ зол хуби на-
да тудан байна гэжэ При-
морско хизаарай «Красный
партизан» гэжэ колхозой тү-

жоруулагданхай. Наяхан бо-
лотор центнер барайгарай
өөрын үнэ 20—23 түхэригтэ
болодог байганаа, мүнөө 11—
12 түхэригтэ болоо. Энэнь ту-
хай совхозой директор К. К.
Горяинов хэлэһэн байна.

Хабаровск шадар оршодог
Гаровска совхозой хэрэгүүд
тухай тэрэнэй директор Ф. И.
Власенко хөөрөө. Хэрбээ ажа-
хы 1953 ондо 1950 центнер нү
гүрэндэ худалдаһан байгаа
наа, 1961 ондо 30 мянга гаран
центнер нү худал-
даа. Үнээдые үсхэ-
бэрилхэ, овош
тариха тухай мэргэ-
жэлтэй болоод бай-
халаа, ажыхымнай
эдлүүрин газарай

зуун гектар бүридэ 316 цент-
нер нү таана, тинхэдэ долоон
жэлэй эсэстэ 800 центнер нү
наадаг болохо юм. Тэжээл эл-
бэгээр бэлдэг болоһон тула-
да ургаса багаар үгэлэг нэгэ
жэлэй болон олон жэлэй но-
гоонуудай тарилга хороогдо-
жо, кукуруза ехээр тарилга-
даг болоо.

Үнэ наалгыс оньһожоруу-
лын шадарбаран: А. С. Гапа-
ноуай (Кемеровск област-
ноо), В. Н. Михайловай
(Томск областноо) хэлэһэн
үгүнүүды зүблөөндэ хабаа-
дагшад ехэ хонирхолтойгоор
шагнаа.

Яхадай эрхэ байдалда хүдөө
ажыхы эрхилхэ талаар эрдэм
ухаанда үндэһэн гүримы
Яхадай хүдөө ажыхын научно-
шэнжэлэгшын институтай
зохёон тухай, нёдондо жэл-
нээ эхилэн республикынгаа
колхоз, совхозууды хангахын
тулаа эрхм тайн үрнэ ин-
ститудай ургуулдаг болоһон
тухай тус институтай директор
М. Г. Сафронов хөөрэнэ бай-
на.

Манай Чукотска урдань
хаанта засагай ноёд түшмэ-
дэй зоргооро ашалаадажа
байдаг нутаг байган юм. Тин-
хэдэ хүн зонин үргэлжлөө
үгэг бэшгэ мэдэлдэггүй байгаа.
Совет засагай тогтоһоноо хой-
шонхи үедэ энэ нутаг хүгжэн-
гэ промышленостай болбо-
сон ёһоной хизаар болоһон гэжэ
Чукоткын национальн ок-
ругой гүйдэкомой түрүүлэгшэ
А. Д. Нутегэргын хэлээ.

Эндэхэ ажыхын олзо ехэтэй
халбари хадаа оро үсхэбэрлэ-
гэ болоно. Гушан колхоз, зур-
гаан совхоз 532 мянган тол-
гой оройтой болоһон.

1965 он хүрэтэр нэгэ милли-
он толгой оройтой болохо гэжэ
Магаданай областин оро үсхэ-
бэрлэгшэд шийдэһэн байна.
Энэ хадаа жэл бүри 9 мянга
шахуу центнер мяха абажа,
худалдаха арга олгохо байна
гээд нүхэр Нутегэргын мэ-
дүүлээ.

Магаданай областин «Дук-
ча» гэжэ совхозой шубуушан
М. М. Гижий, Камчаткын об-
ластин Елизовско районий
Октябрьска туршалгын-жэзэ-
тэ совхозой директор Н. С.
Журавлев, Приморско хиза-
рай Шэнэ-Качалинска совхо-
зой директор П. Ф. Ткач, Са-
халинай областин «Красно-
польский» гэжэ туршалгын-
жэзэстэ совхозой главна аг-
роном П. Н. Зеренин, Яхадай
АССР-эй Веренинск районий
районий Исидор Барановай
нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэг-
шэ Н. Е. Васильев болон бу-
сад мүн лэ үгэ хэлэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гэй РСФСР-
тэй Бюрогой Түрүүлэгшын нэг-
дэхэ орлогшо Г. И. Воронов
үдэшин заседан дээрэ үгэ үгэ
хэлээ. Алас Дурна зүгэй бо-
лон Яхадай хүдөө ажыхын
ямар байдалтай байган, тэр-
эниэ саашаань хүжөөхэ
тухай тодорхой асуудалууд
тушаа нүхэр Воронов дэлгэ-
рэнггээр хэлээ.

Амурай, Камчаткын, Мага-
данай, Сахалинай областнууд-
дай, Приморско болон Хаба-
ровска хизаарнуудай, Яхадай
автономно республикын бүхы
эрэгтэй, эмгэтэй колхознуудта,
совхозуудай эрэгтэй, эмгэ-
тэй хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө
ажыхын мэргэжэлтэд болон
бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хан-
даһан хандагыс зүблөөндэ
хабаадагшад нэгэн дуугаар
баталан абаа. Тинн хүдөө
ажыхын продуктуудые элбэ-
гээр абажа гүрэндэ худалда-
ха талаар КПСС-эй XXII
сьездын шийдхэбэринүүдые
бэлүүлхын түлөө социалис-
мүрьсөө дэлгэрүүлхынь тэдэ-
ниэ уряалаа.

КПСС-эй Центральна Коми-
теттэ эльгээхэ амаршалгын
бэшгэ ехэ дэбжэлтэйгээр ба-
талан абтан байна.

Чехословакиин айлшад Москвада ерэбэ

МОСКВА, декабриин 2. (ТАСС). Советско-чехословацка
барисаанай бүлгэмэй уряалаар чехословацко-советскэ
барисаанай союзэй делегаци шийдэлдэ ерээ. Союзай
нашка комитетэй президиумэй гэгшүүн Франтишек Комза-
делегацие толгойлно. Делегацин гэгшүүд Новосибирск
Эрхүүдэ хүрэхэ, чехословацко-советскэ хани барисаа-
рада, мүн хани барисаан, харилсан туһалалсалга бо-
лайнай хойто тээхи үеын харилсаахолбоонд хайг Совет-
Союзай болон Чехословакиин хоорондо договорой бата-
наар 18 жэлэй ойдо зоруулагдаһан үдэшэнүүд болон
хуудта хабаадаха юм.

Хүдөө
ажыхыга
ажалай бүтээсэ
чимээр гээшэлхэ

5-6
дахик

2,5 наа бага
бэшээр

1960 он 1970 он 1980 он

МОСКВА. «КПСС-эй XXII съездын материалнуудай» суглуудбарие политическэ диге-
ратурын хэблэд бардан гаргаа.
Энэ суглуудбарини 90 мянган
хэблэнь «Красный пролетарий» гэжэ типографида хэблэг-
дээд байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарнаа) «КПСС-эй XXII съездын материалнуудай» суглуудбарие ОТК-тэй хянагшад Любовь Зудина, Маргарита Истикова, Ева Писман гэгшэд шалтан хаража байна. ТАСС-эй фотохронико.

ШЭНЭ ЁҢООР АЖАЛЛАНА, АЖАЛУУНАВДИ

Шэнэ түхээрлэгэ, электрон-
но автоматика үйлдбэридөө
хэрэглэжэ, электроэнерги гар-
галгыг эрд дээшлүүлхэ зо-
рилго манай хүдэлмэришэдэй
урда табигданхай. Электрон
хүсэн арадай ажахыда улам
эхээр хэрэглэгдэдэг боложо
байна.

Манай Улан-Удын ТЭЦ го-
ролой промшленина, комму-
нальна ажахын предпряти-
нууднаа гадна, олон районууды
электрэнергегээр хангана.
Би байһан арга боломжонууд-
аа, түхээрлэгэ, техникээс
зүбөөр, ашаг ехэтэйгээр хэр-
эглэһэнэй ашаар лэ хараа-
лагдана түсэб дүүргэгдэхэ гэ-
жэ мэдэрхэн хүдэлмэришэд
оролдосотойгоор ажаллана.
Предпритийнай түрүүшын

ток үгэһэнөө хойшо үнгэр-
тэн 25 жэлэй ой энэ намар
гүйсбэ. ТЭЦ-эй хүдэлмэри-
шэд нэрэгэй түрэтэйгээр
ажаллажа, коммунист ажалай
предпритийн хүндэтэ нэрэ
зэргэдэ хүртэлсэхөөр мурсыс-
жэ байна. Абаһан уялгаа
хэрэг дээрэнь бэлүүлхын тү-
лөө дэлгэрхэн мурсысөөндө
турбинна цехынхид түрүүлжэ
ябаһаар. Ажаллаа шэнэ, ком-
мунист ёһоор хандаха, эрдэм
мэргэжэлээ, юрэнхы бэлдхэ-

лээ улам дээшлүүлхэ, бээс
хаанашыһан абажа яба-
ха, нийтин, мүн ажалай журам
наринаар сахиха тушаа ма-
найхидай абаһан уялга дотор
тодорхойгоор бэшгэдэ бэлэй.
Энэ мурсысөөндө оройһон тү-
рүүшын үдэрһөө абаһан уял-
гаа дүүргэхын түлөө тэмсэл
эмхидхээбди. Түрүүшээр жу-
рам эбдэхэ, ажаллаа хожом-
дожо эрэхэ, мүн ондоошье ду-
тагдалнууд яһала олон үзэг-
дөө. Харин бүхы цехынхээ хүс-
сөөр, хүдэлмэришэдэй хүсэл
оролдолгоор дутагдалнууд
усалдагдажа эхилээ.

Ажалай гү, али нийтин жу-
рам эбдэгшэд үйлдбэрини
зүблөөн, хамтын суглаан дээрэ
шагнар шүүмжэлэгдэлэг боло-
но. Ямар нэгэ гээгдэжэ яба-
һан хүдэлмэришэдэй нүхэ-
дынь туйлаажа хүргэдэг
түрүүшүүлэй зэргэдэ орохо
хэрэгтэнь туйлааг болоо. Эрд-
эм мэргэжэлээ дээшлүүлхэ
зорилгоор цехынхид булга
хураалсажа байна. Олонхын тех-
ническэ хураалсагдаа хабаа-
далсана. Мүн социалист му-
рысөөнэй дүн саг соонь гар-
гадаа нүдөө ехэтэй байһынь
өөдэдыгөө дүй дүршэл дээрэ-

һээ мэдэрээбди. Мурсысөөнэй
дүн 10 хоног бүхэндэ согсол-
жо, хэн түрүүлжэ, ямар ам-
жалта туйлажа байһанын
«Турбинист» гэжэ ханын газе-
тэдэ харуулагдадаг. Мүн шөх
соогоо ариг сээр сахилга на-
ринаар шалганабди.

Эдэ бүгэдын ашаар манай
цехынхид һайн амжалта туй-
лааг түрүүлжэ хэлэн һарын
туршада ажалай, нийтин жу-
рам эбдэхэ ябадал отго гар-
гадаггүй. Ажаллаа гололоһо,
гэмтын ябадал гар-
гаха ушар усалхаг-
даа, цех соомнай
эмхитэй, гуримтай,
ариг сээр болонхой.

Цехыннай хүдэлмэришэдэй
4-дхи хүн бүхэнийн тусхай
техникум, хургуулида һурал-
сана, 6-дхи хүн бүхэнийн
уралан нарижуулагша байха
юм. Ажалай бүтээс дээш-
лүүлхэ гэжэ хүдэлмэришэд
тэмсэ. Энэ талаар мүн лэ
горьтой дүн туйлагдаа. Зага-
барилгын бригадынхидай ажа-
лай бүтээс дунда зэргээр
125—130 процент болоно.

Абаһан уялгаа дүүргэхын
тула хүдэлмэришэдэймэй эр-
шэмтэйгээр ажаллаһанай
түлөө манай цехтэ коммунист
ажалай цехын хүндэтэ нэрэ
соло олгодоо. Халаанай на-
чальник В. А. Филиппов, ма-
шинистнууд Н. С. Фирсов,
Д. Е. Кузменок, слесарьнууд
Н. М. Подлужный, Ф. И. Ха-
ритонов, В. П. Бананин болон
бусад жэшээтэ ажалаараа
суурхана.

А. Демин,
Улан-Удын ТЭЦ-эй турбинна
цехын начальник.

Редакцида ерэнһэ бэшгүүһээ

БҮРЯТ ХЭЛЭН ДЭЭРЭ

лэнци юундэ уншагданагүйб?

Һаяхан колхозой түб—Инза-
гата тосхойной клуб соо хүнүүд
олоороо сугларба.

Колхозоо ондоо нэрэтэй бол-
гохо, уласхоорондын байдал
тухай лекци шагнаха зорилго-
той байгаа. Манай нутагаар-
хид колхозоо «Коммунизм» нэ-
рэтэй болгохо гэжэ нэгэн дуу-
гаар шийдхээ. Энэ суглаанай
һүүлээр лектор нүхэр Шагду-
ров: 1) уласхоорондын байдал
тухай, 2) партиянь XXII съез-
дын шийдхэбэринүүд тухай
оролдоор хөөржэ үгөө. Битнай
бурят хэлэн дээрэ лекци ун-
шажа шадахагүйб гэхэдэнь,
түрэлхи хэлэн дээрэ уншаа
һаань ехэл олгосотой, һайн
бэлэй гээд олохон колхозни-
гууд гүбэр шэбэр гэлдээ.

Залуушуулай олонхидоо
эрдэмтэй, ород хэлэ мэдэлдэг
болоо юм бээ, тингэбшье энэ
лекци шагнахаа ерээшэдэй

олонхын 50—60-аад на-
хунууд байшоо. Ород
дээрэ ном үзүүгүй хэ-
цинь хүсэл ойлгобогүй.
Нүхэр Шагдуравай
уншажа дүүргэһэнэй
тобшо тэдэгээр бурят
дээрэ оршуулжа, улам
режэ үгэхье олон хүн
Тингэд нүхэр Шагдурав
дэ һуруултай, бурят хүн
лекцэ тобшо тэдэгээр
оршуулжа шадахагүйб
ныннь халагламаар. Ганс
нүхэр Шагдурав бэш, мүн
сад зарим хүнүүд үндэл-
хэ хэлээ һайса шудалдаг
тэрэнэ мартажархоб
лекци, элидхэлэйнгээ гол
хысье һаа бурят хэлэ
оршуулжа шадангүй—ула-
сайжа байдаг ушар али
үзэгдэнэ.

Энэ асуудалда анхарал
дуулмаар.

Д. Доржид

Анхармаар асуудал

Партиянь XXII съездын ба-
талан абаһан документнууды,
түбхын түрүүндэ КПСС-эй шэ-
нэ Программын үндэһөөр арад
зоной дунда коммунист болбо-
сорол үргэнээр дэлгэрүүлхэ
айхабтар ехэ, угаа шухала зо-
рилго лекторнууд, агитатор-
нууд, пропагандистнууд болон
бүхы эдбхитэдэй үмэнэ табиг-
даба.

Гэхэтэй хамта капитализ-
мын хорото хог үлэгдэлнүү-
ды, тэрэ тоодо шажанай му-
хар һүзгэе эсэслэн усалхын

тула ажалшадай, иланг
эдир залуушуулай дунда
хай хөөрлөөдө түсбэшлээ
хидхэхэ шухала гэжэ
маар. Юундэ гэхэдэ, лам
дон бөөдэ хүгдэлдэг
зарим гээгдэни хүнүүд
да мүнөө хүртэр бин бай-
һынь харада абаагүй
коммунист хүмүүжэл, ком-
мунист соёл нэбтэрүүлэн
рүүлхэ хэрэгтэ тойбо та-
байна бшуу.

Г. Тугуя

Социалистическэ демократин һайндэр

«СҮЛӨӨГӨӨ ОЛОҢОН
ХҮНҮҮД ЯМАРШЫЕ
ҮНДЭРТЭ ХҮРЭЖЭ
ШАДАДАГ»

Горькин «Эхэ» гэжэ романа
геройнуудынгэни Россида «га-
зар дэлхэйг эгзэн хурса тугага
демократини» бии болохо, «эрхээс
оложо агүүсхэ болоһон, сүлөөгөө
олоһон хүнүүдэй газар дээрүүр яба-
ха» сэг тухай һанан, тингэжэ хэлэ-
һэн. Эдэ үгшүүд бэшгээр, амаш
үгөөр олон дахин дайтгадан бай-
на. Гэбшье бүхы совет хүнүүд
бидэнэрэй сэдхэл зүрхэндэ партиянь
XXII съездын мартагдашагүй, утга
ехэ баяр түрүүлдэг байхада эдэ
үгшүүдэ дахин дурсаха дуран хү-
рэнэл.

Сүлөөгөө олоһон хүнүүд ямаршье
үндэртэ хүржэ шададаг!.. Совет
арадай баатарлун үйлэ хэрэгтэй, эр-
дэм ухаанай үндэһөөр XXII съездын
сосоглон тооложо партианай үрэ
дүнгүүдэй ашаар, партиянь шөнэ
Программын ашаар эдэ үгшүүд он-
со ехэ удхатайгаар соностоно. Эко-
номико, эрдэм ухаан, техникэ, соёл
болбосоролы хүжөөжэ, нийтин со-
циалист шөнэ харилсаанууды хү-
жөөжэ хэрэгтэ мүнөө оромнай хаана-
һашыё харагдамаар ехэ үндэрнүүд
дээрэ гарайхай. Оройһонгоо, мүн
тэрэнэй бүхы баялгуудай бүрин
эрхэтэ эзэнийн болоод байхадаа,
мүлжэн дарлагыһы үгшэ хэжэ, гол
шидхэхы сүлөөгөө олоод байхадаа,
ямар гайхамшата юммые арадай
бүтээжэ шадаха, сүлөөгөө олоһон
хүнэй юу хэжэ шадаха байһанай
эгзэл ойлгосотой, тодорхой, арас-
хын аргагүй гэршэнь энэ гээшэ.

Технико-экономикын талаар яаха
аргагүй гээгдэни, ажаһын һан-
даржа туйлаа хүрһэн аад, хүсэн
түгэдээр, түрүү социалистическэ
индустри, оньһожоруулагдаһан
томо хүдөө ажамие байгуулаха хүр-
тэр, капитализмын эгзэн хүсэтэй
орон—Америкийн Холбоотой Штатууд-
тай экономическэ мурсыс хэжэ хү-
рэтэр; үбгэ эсэгын носоодог утга
тортойтой зомгоһон дэлхээ дэлхэй
дээрхи эгзэн томо элбэстраници-
нууд, зайн талай хүсэн түгэдээр
системнүүд хүрэтэр; олон арбаад
миллион хүнүүдэй үзэг бэшгэ ма-
дхэгүй байланины усалдаһаа
дэлхэй дээрэ эгзэн гэгээрнэй об-
ществе байгуулаха, соёлтой болон
эрдэм ухаанай гоё һайханаар һал-
баран хүжэжэ хүрэтэр; замбуули-
да нийдхэһэ кораблануудыс бүтээжэ,
замбуулин худал Юрий Гагарин
Герман Титов хоёрой баатарлигаар
нидхэхэ хүрэтэр,—шөнэ ажабайда-
лыс байгуулаха үрлөө совет арадай
иймэ ехээр алхалаал!

Манайда заншал болоһон нийтин
гурим, манай эрхын болон аам
абарин гол ёһонууд хүнийс доо-
шонь дарадаггүй, харин али бо-
лохоор үргэдэг, хүнэй арга болом-
жыс хаатуулан баригдаггүй, харин
бүхы эрхын шанарнуудаа харуулаха,
бэлгэ шадабарлаа уудалан нээжэ арга
олгодог умарһаа буржуазна гу-
риһаа, гол ёһонуудһаа алгагтай
юм. Манай бүхы байгуулалта ямар
удхатайб гэбэл, ажаллаа хүн олон
зуун жэлэйнгээ түүүхэ соо хүн гээ-
шэб гэжэ түрүүшынхээ ёһотойгоор
мэдэрэ. Совет ажабайдалманай
бата һуураа олоһон политическэ
бүхы сүлөө, социальна эрхэнүүдэ
хүн үргэнөөр эдлэнэ. Энэ эрхэ сү-
лөө манда амисхал шэнги хэрэгтэй
юм.

Партиянь XXII съездэ КПСС-эй
Центральна Комитетэй хэлэн тоо-
соондо Никита Сергеевич Хрущёв
нигэжэ хэлээ: «Ажаамидаралай

хэмжээнэй талаар тон түрүү кали-
талис оронуудыс ахин гараха гэһэн
зорилго манай урда табигдааг бай-
на. Зүбөөр иймэ зорилго табихадаа
бидэнэр капиталис оронуудыс манай
орон сохом али талаараа хүсэжэ
ахин гараха ёһотой байһынь харадаа
абаһан байнабди. Советскэ Союз
олохон показателнуудаараа тон
хүжэнтэй капиталай оронуудта ор-
ходоо али бодо буюу болоод байна.
Социализмын үедэ туйлаһан түлөө-
һөгүй һуралсал, түлөөһөгүй эмнэл-
гэ, хүдэлмэригүйдэхэ ябадалыс үгш
хэлтэ болон бусад олон ашагта һайн
зүйлүүд халда үннөөһө хойшо со-
вет хүнүүдэ юрын ушаралта үзэг-
дэл, тинмэ байха ёһотой ябадалнууд
болоһон. Зүбөөр хараад үзэхэдэ,
эдэ бүгэдэмэй манай арадай омгор-
гоо ёһоороо омгорхоо асарим ехэ
илалтанууд мүн ха юм, нүхэдүүд.

Энэ бидэнэр капиталис оронуудыс
үни хада ахин гарабди. Мүн иймэ
илалтануудыс туйлаһын тулаада ка-
питалист оронуудтай хүдэлмэришын
анги ехэхэн хүсэ шадал гаргаха,
үсэд шагнар тэмсэхэ ушартай бо-
лоо.

44 жэлэй саана Лениней партиянь
хүтэлбэрээр туйлай ехэ революци
хэжэ, шөнэ түхэлэй гүрэн—Совет
гүренин, шөнэ түхэлэй демократи
—ажалшадай демократие бии
болгоод, социализм байгуулаа, ма-
най арад ойрын хорин жэлэй тур-
шада коммунистическэ общество
гол түлэб байгуулаха юм. Комму-
нистическэ хүсэдээр байгуулаха зам, энэ
замай шатанууд, манай шийд-
хэд бодото гол зорилгонууд манда
элэрхэй юм. Тэдэнэр КПСС-эй XXII
съездын баталан абаһан, бүхы совет
арадай нэгэн дуугаар һайнаһан
Советскэ Союзай Коммунистическэ
партиянь шөнэ Программа соо Ле-
ниней хараалһан шанги сэсэн мэр-
гэнээр хараалагдаа.

ШЭНЭ, ДЭЭДЭ ШАТАДА

Манай партиянь шөнэ Програм-
мыс мүнөө усын коммунистическэ
манифест, наука коммунизмын эн-
циклопедия гэжэ бүхы дэлхэй дээрэ
нэрлэдэг болоһон. Энэ тобшол-
дун ехэ удхатай юм. Коммунизм
болбол юм гээшэб, тэрэниие бай-
гуулахын тула экономическэ, поли-
тическэ, социальна, үзэл бодолой

ямар арга нүхсэлнүүд шухала хэ-
рэгтэй байһаб гэһэн асуудалнуудта
Программа хүсэдээр харуу үгэхэдэ
гадаа, тэмсэлэй эли тодорхой, үзэл
сурталтай аяһыс талаараа үндэл-
бэримтай, бодото дээрэ бөөдүү-
дхэдэхэ түсбөөр партиянь, манай
бүхы арадыс, совет хүн бүхэниие
зэбсэглэнэ.

Социалистическэ демократие
саашадан һайжаруулаха зорилго бо-
лон аргауудта Программа анхара-
лаа ехээр табига. Ушарын комму-
низм хадаа ушар ёһоо мэдэхэ сү-
лөөтэ ажалшадай ехэ эмхитэй об-
щество гээшэ. Тэрэнэ соо арад зон
өөдэһөө хүтэлбэрилдэг болохо
юм. Советскэ демократие сэг үр-
дэлжэ хүжөөжэ гээшэ энэ комму-
нист ёһоор өөдэдыгөө хүтэлбэрилгэ-
дэ шата дамжан орохо шухала ара
нүхсэл мүн гэжэ партиянь тоо-
лоно.

Нийтин ажабайдалай хуушанай
түхэл хэлбэринүүдэй хосорон һала-
жа, шөнэ түхэл хэлбэринүүдэй бии
боложо байһан оршон байдалда,
хани барисаан болон нүхэрэй ёһоор
туйлаһаа ябадал дээрэ үндэлбэр-
дэһэн нийтин харилсаануудыс һай-
жаруулан хүжөөжэ, эгзэн демокра-
тическа арга методуудээр комму-
низм байгуулаха юм. Энэнь ойлгосо-
той. Капитализмаа социализмда
оролгон ангин тэмсэлэй оршон
байдалда боложо, нийтин харилсаа-
нуудыс үндэһөөрн эбдэхэ, гүн ехэ
социальна революци хэжэ, пролета-
риад диктатуре тогтохо гэһэн
эригтэ табигдаг байгаа һаа, комму-
низмад ороло хадаа дарлан мүлжэ-
жэ ангиинуудай үгш байхада, ком-
мунизмын илалта туйлаһыс общест-
вын бүхы гэгшүүдэй угаа ехээр
оролдожо, энэ илалтыс зориута туй-
лажа байхада бөөдүүлэгдэхэ юм.

Манай орондо дарлан мүлжэһэ
ангиинуудай үгш хэгдэһэнэй ашаар,
пролетарска демократи улам ехээр
бүгдэ арадай социалистическэ де-
мократи болоһон байгаа. Тинхэдэ,
пролетариад диктатурын гүрэн гэ-
жэ бии болоһон манай Совет гүрэн
мүнөө бүхы арадай аша туһыс, дура
хусалыс харуулан орган, бүгдэ
арадай гүрэн болоод байна.

(Үргэлжэлэнь 3-дахи
нүүртэ)

ГУРВАН АЙМАГАЙ ПРОПАГАНДИСТНАР УУЛЗАВА

Ноябрийн 27-до Гусиноозерск
городто Сэлэнгын, Кяхтын,
Завхан аймагуудай пропаган-
дистнарай семинар болобо.
Эндэ хамтадаа 180 пропаган-
дистнууд хабаадалсаа. Тэдэнэр
КПСС-эй ЦК-гэй пропаган-
дистска бригадын лекци-
нуудыс экономикын эрдэм
хэй кандидат Константин Ива-
нович Мурзовой—«Коммуни-
змын материально-техническэ

үндэлэ һуури» гэһэн юрндиче-
скэ эрдэмэй кандидат Микхал
Иванович Козырай «КПСС-
эй Программа дотор гүрэнэй
байгуулалтын асуудалнууд»
гэһэн, түүхын эрдэмэй канди-
дат Макс Григорьевич Гуревич—
«Уласхоорондын бай-
дал» тухай шагнабди.

Р. Балданов,
манай корр.

Залуугай зориг

Женя Бадмаева комсомо-
лой организацингаа даал-
габарие һайнаар дүүргэжэ
байхынгаа хажуугаар, ажал
хүдэлмэридөө эрхим жэшээ
харуулаа. Тэрэ даажэ бай-
һан эбэртэ бодо малаа зун,
намарай үедэ бэлшээрн
исгоо элбэгтэй газараар
адуулжа, шэгнүүрн
үдэртөө 900 граммнар нэ-
мээхэ гэгэн уялта абаад,
тэрэнэ амжалтатайгаар
бөөдүүлээ. Мүнөөшье тэрэ

ажалдаа оролдосотойгоор
хандаа.
Түрэл партиянгаа XXII
съездыс ажалай эрхим бэ-
лэгээр утгаһанай түлөө
нутагаһын залуушуул нүх-
эр Бадмаева ВЛКСМ-эй
Түхүнэй аймагай конфе-
ренцид делегат болгожо
хунганан байгаа.

М. Сыренов.
Түнхэн, «Восточные
Саяны» колхоз.

Һонирхолтой уулзалганууд, мартагдашагүй үдэрнүүд

III. МЯХАН, БҮН МАНАЙ
ГАРТА

Сибирийн хүдөө ажамин тү-
рүүшүүлэй суглаандаа һаали-
шад, тугалшад, үхэршэд, га-
хайшад шубуушад олон ха-
баадаа. Манай республика-
һаа «Сэлэнгын совхозой сууга
тугалшан Долгоржап Эрдыне-
ева, Мухаршэбэрэй аймагай
Суулгын совхозой эрхим ту-
галшан Балмасу Базарсалаев,
Зайнрай аймагай Оно-
хойн совхозой һаалишан Цы-
дыма Жамбалова, Зэгийн
аймагай Борьёгой «Комму-
низм» колхозой тугалшан Да-
ридулла Балмаева, Байкало-
Куларын аймагай Шергинскэ
совхозой һаалишан Елена Яки-
мова, Прибайкалийн аймагай
«Путь к коммунизму» колхоз-
ой гахайшан Андрей Реше-
тов, Баргажанай аймагай Ку-
румканай совхозой үхэршэн
Добчин Молонов болон бусад
түрүүшүүл тэрэ ехэ хуралда
хабаадажа, зориг дээрэ зо-
риг нэмэжэ эрээ. Тэдэнэй ду-
лаһаа эгзэн ехэ гол хуби ту-
галшан басаган Балмасу Ба-
зарсалаевада тудаб. Балма-
су басаганай үргэн ехэ сугла-
надай Президиумдэ, Парти,
Правительствын элнэ ехэ хү-
тэлбэрилэгшэдтэй хоёр үдэр
соо зэргэлдэ уугаа бшуу.

Балмасу Базарсалаева нимэ
ехэ магтаал хүндэтэ хүртэхэ
ёһоороол хүртөө. 16 наһатай-
һан түрэл колхозлоо тугал-
шан боложо, эсэхэ сүсэхыс
мэдэнгүй ажаллажа, тугал-
нуудыс һайнаар түлжүүлхэ
мэргэжэлтэй болоһон. Нүү-
дэй дүрбэн жэлэй туршада
даажэ абаһан тугалнуудаа
нэгэшыс толгой гарзада оруу-
лангүй томо болгоо. Тугал-
нуудаа жэл бүри һайнаар хо-
руунаажа, эдэлүүлжэ, шэг-
нүүрнэ сүүхэхэдэ дунда зэр-
гээр 800—900 граммнар нэ-
мээдэг байха юм. Зунай хүхэ
ногоондоо тугалнуудаа сүүдхэ-
дэ килограмм хүртэр түл-
жүүлдэг дүршэлтэй.

Балмасунай аймагтар
лэ ажалла басаган даа. Ту-
галнуудайнгаа яһаха байхада
бүхэлн үдэрөө фермнээ га-
рангүй байдаг,—гэжэ суг хү-
дэлдэг нүхэлдэнь хэлсэдэг.
—Оролдоогүй бол тугал-
нууд яагаад түргээр түлжэ-
хэб даа. Эдэһөн һайса буй-
луулжа, сэг соонь үгэхэ, бай-
ра байдалыс сээр байлга-
ха хэрэгтэй. Манай тугалнууд
6 һаратайдаа 220—250 кило-
грамм хүртэр татадаг,—гэжэ
Балмасу тобиохоһоор хөөр-
рэнэ.

Балмасу басаганай сэдхэл
байраг дээрхэр билгирал.
Никита Сергеевич Хрущёвой
зориг бадаруулма үгшүүдыс
шагнажа, улаан шураараа
уулзаһандаа, суг фотоура-
гаа—абхууһандаа тугалшан

басаган үшөөл һайнаар хү-
дэлхэ, үшөөл ехэ амжалта
туйлахаар шийдэнхэй.
—Ерэхэ жэлдэ тугалнууд-
дайнгаа шэгнүүрныс сүүдхэдэ
900—1000 граммнар нэмээхэ
уялга абаһаб. Энэ уялгага
дүүргэхын түлөө хүсэ шада-
лаа гамнахагүйб,—гэжэ Бал-
масу Базарсалаева мэдүүлэнэ.
Суглаанда ошожо аяха-
даа, тэндэ байхадаа, гэдэр-
дээ эрэхэдээшье малшад бээ
бээтээ уулзажа, дүй дүршэл
тухайгаа хөөрлөдөжэ, саашаа
хоорондоо мурсысэжэ
ажаллаха гэжэ хэлсэһэншье
байха юм.

Республикын эрхим тугал-
шан алдартай Долгоржап
Бальжиевна Эрдынеевагай
Балмасу басаган удаан хөөр-
рэлдэжэ, хойшоолоо бээ бээ-
дэ айлшалаажа байха гэ-
жэ хэлсэһэн байна.

—Тугалнуудаа жэдтэй бо-
лоторнь харуулажа, тус бү-
ринь 3 центнер шэгнүүртэй
болгохобди,—гэһэн зорилго
тугалшад мурсысөөнэй гол
хубинь болонхой.

Иимэ уялга хараалжа, Дол-
горжап Эрдынеева Читын об-
ластийн Нерзаводскэ районы
«Зеринтуйскэй» совхозой эр-
хим тугалшан Мария Гео-
ргиевна Козловае социалист му-
рысөөндэ урия.

Эдэ хоёр тугалшад хөөр-
рондо тон һонирхолтой хөөр-
рэлдөн болоо.

М. Козлова. Хоорондоо му-
рысэхэ гэгэн дуралхалыгтай
бэн халуунаар, үнэн сэдхэлхэ
гэһэн дэмжэнэб. 8 жэл тугал-
шанаар хүдэлхэлээ нилээд
дүй дүршэлтэй болодоо гээ-
шэ. Энэ жэлдэ 60 тугал 10—
11 һаратай болгожо, тус бү-

ринь 3 центнерһээ үлүүхэн
шэгнүүртэйгээр тугаагааба.
60 туталын хамта 18529 ки-
лограмм татаа һэн. Тингэжэ
энэ жэлдэ абаһан уялгаа
болзортоонь урид дүүргэбэ.
Тэдэнэр декабрь һарада ту-
даажа байһан аад, КПСС-эй
XXII съездын нэгдэхын урда-
хана тугаһан байна.

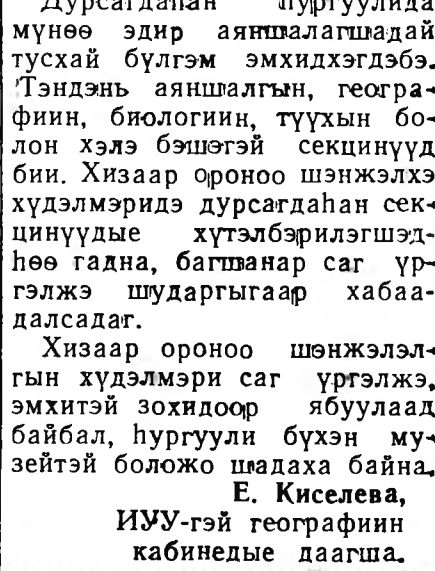
Д.-Ж. Эрдынеева. Тугал-
нуудтай ямар үүлтэрэй гээ-
шэб?
М. Козлова. Казагай са-
гаан толгойто үүлтэрэй олон
тугалтайбди, мүн симментал
үүлтэрэйшье бии. Казагай
сагаан толгойто үүлтэрэй ту-

**ХУРГУУЛИ БҮХЭНДЭ—ХИЗААР
ОРОНОО ШЭНЖЭЛХЭ МУЗЕЙ**

табигдаба. Тэндэнь түүхын, геологийн, географин болон бусад таһагууд нэгдэнхэй; нургуулин, пионерскэ эмхин, библиотекын яажа тогтоһон тухай түүхын альбомууд, аяншалгын днвнигүүдше би. Нютагай дуунуудай болон оньһон үгэнүүдэй суглуулбари илангага бунирхол.

тойгоор уншагдана. Тэднийг
хургуулийн ухбүүд өөхдөө
бэшн сулгуулаха юм. Гад-
на анха Иволгын аймаг бай-
сан газарай ашгата малт-
малнууд, амитал болон урга-
малнуудай картые эдир аян-
шалагшад зуран зохёогчо. Мун-
революцийн үедэ болоһон ту-
лдалаануудай, тинхээд наһа
барагшадай олоорю хүдөө-
дүүлһэн, археологическа шэн-
жэлэл хэгдэһэн болон бусад
нирхолтой газарнууд дур-
сагданаһан карта дээрэ онсолон
тэмдэглээтэй.

10-дахи классийн хурагша Т. Алексеев, 9-дэхи классийн хурагша В. Шайдуров тэгшгээлд дурсгалдаан тусеи хүтэлбэрлэх зуураа, музейн журналдаа дагай уларил тухай тэмдэглэл хэлэг байна. Тэгээнлэн хурагшад К. Яковлев, Н. Минеева, Т. Данзанова болон бусад хурагшад экспонатуудыг бэлдэн табижа, мүнүтүхээрэлгүн бусад хүдэлмэридэл элбэгхитгээр хабаалана.

нийн мэтлэжээ баян болохон эхэ
мүнгэтэй хүнүүдэй эрхэ сүүлэ ходо-
доо боложо байһан юм; энэ демокра-
ти үсөөнхи баяшуулай эрхэ болохон
аша тувын ходоодоо хамгаалһан юм,
хамгаалжальне байна. Капиталист-
нууд, мүн тэдэнэй аша туһада хү-

дээрлэмдэг хүнүүд адли тэгш суу-
двалтэй хэзээдэхнэс байгаагүй, бай-
жашыг болохогүй; дарлажа байгаа
ба дарлагдаж байсан хүнүүдийг
хоорондо адли тэгш эрх хэзээдэ-
хнэс байгаагүй, байжашыг болохогүй.

Баригтанууд ниггэж кэлэнэ: бур-
жуазин демократик буюу түүхэн
—арад түмэний хууран мэхээлээн
түүхэ мун. XVIII зуун мэлэй эсэст
болон Францин революцин түгд-
ээрэ: сүлөө, тэгш эрх, ахадүүд
холобон гэнэн эхс ухадтай үгнүүд
бэшгэдэн байгаа. Тээд тээд үг-
нүүд аглаша олонитыг оорынөө
талда татан оруулхын, политик-
скэ засагыг тэднэй тууламжатай
гаруу буулач абахын тулалд бур-
жуаиза хэрэгтэй болон юм. Ара-
дтай хашалтаар сөнөсхөгдөн «хү-
нэй болон эрхтэнэй эрхэнүүдэй
декларацин» лүүдээр, Францин
буржуазин эхс декларацин гол ёно-
нутыг ниймхайгаар мэдээн бурша-
лтайга. Улаа тээнэ хэдэн сэг жэлэй
мундэс байгаа.

Баримтанууд иигэжэ хэлэнэ. Тиин таанар, господанар, тэдэнһээ хулжан зайсажа шадахагүйт.

Совет ажабайдалы, социалистическ демократие хархда гэгэн манай үзд сурталдай дайсагдй лдэглэгнь—бйрагуй тулжур нэдэлгэ гэсэл! Советскэ Сөмз хадд арайд бодото засаг турын, бодото сүүл бэлэн тэгш эрхэтэй байлгын орон, долоэ тухэлэй демократин батаар тогтоод, үрэ ехэтэйгээр хүжжэе байлан орон мун гэжэ газар дэлхэй дээрэхй бүхы үнэн сэхэ хүнүүд харана.

В. КОСОЛАПОВ.

роно» гэхэн гаршгайтай статья соо малшадай эрилтэнүүд муугаар хан-
лээгээр хэмжээ бахахын тула Заиграйн
Тус аймгүүсэднхонй түрүүлэгшэ хү-
сээнэй ёноор бэшэг дотор тэмдэглэг-
нэын усадхаха талаар хэмжээ-ябуул-

Элчээ Нотемис

УРАЛАН НАРИЖУУЛАГШАД

Технически дэбжэлтэ туйлах хэрэгт урлан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшодой үүргэ ихэ. Энэни хусад ойлгоһон эдэбхитэй хүдэмэришад үйлдэбэрэ оньожоруулаха, ажалай бүтээсэ дээшлүүлэх хэрэгтэ ихэ анхарал хандуула. БНСС-эй ХХII съездын хүндэлэлдэ Байгалий модной базын урлан нарижуулагшад 7 мянган тухайн арьбалалта хэжэ габан уялгала нэрэтэй түрэгтөөр дүүргэжэ, уялгалаа гадур 5,7 мянган тухайн арьбалалта хэжэ.

Ажалай бүтээсэ дээшлүүлэх, технически дэбжэлтэ туйлах хэжэ шэлэн олон асуудал-нууд шийдэгдэ. Энэ-нэй ашаар цехүүд болон технологическа участогуудай ажал нилээдгүй хайжаруулагдаа. Жэсөөлхэдэ, инженер Ф. И. Шижиний оруулһан дуралхы үйлдэбэридэ нэбэрүүлхэдэ ихэ удаа шанартай байба. Тэрэ транспортерто модо ашалгыг

хүнгэдхэ арга олгоо. Урдань 3—4 хүнөө бүридхөн тухай бригада нимэ ажал дүүргэжэ хэн. Модо тээлгэ дээрэ шэнэ арга хэрэг-лэдэ болоһон ашаар хэдэн хүдэмэришад су-лөөлгөдөө.

Электригүү С. Бондарчук, В. Новичков гэгшдэ транспортернууды автоматическа аргаар хүдэлгэхэ дуралхал оруулаа хэн. Транспортерой халаа бүхэндэ энэ лебедчик ажаллаха хэрэгтэй байгаа. Тиммөөн нэгэ транспортерто заримдаа гурбан хүн ажалладаг хэн. Эдэ нүхэдэй дуралхал үйлдэбэридэ нэбэрүүлгэжэ, нэгэ хүн транспортер дээрэ ажаллаха, тэрэниг хүдэлгэнэ. Тэрэний үйлдэбэридэ нэбэрүүлгэ дэбжэ нэй ашаар жэл соо (нэгэ транспортер дээрэ аба-жа хараха болобо) 2800 тухайн алмалта хэжэ. Токварь Н. Анисимов буад хай-шалха тухай станок зохёһон. Хэрбээ ур-

ШАТАР Ээлжээтэ тулалдаан эхилээ

Шатараар түрүү туури ээлхын түлөө мурсысөөн эхилбэ. Энээндэ республикымнай 20 эрхим шатаршад хабаадана. Тэдэнэй тооло шатараар спортын мастерай кандидат Сумкин, нэгдэхэ разрядай шатаршад Сампилов, Власов, Шадрин, хүдөөгэй шатаршад Галданов, Ушаков болон бусад бин.

Нэгдэхэ уулзалгада үн-гэрхэн жэлэй чемпион Г. Шадрин А. Ушаковтой наадахадаа олонхи боло-нуудаа андалдажа, 19 яба-далтай болобошье, сэг үр-гэлжэ шаалаха арга оложо тэнсэбэ. Бурлов Самарин хоёрой уулзалта һонин бай-ба. Сагаанаар наадаһан Бурлов шахардуу, муу бай-далтай болобошье, сэг үр-гэлжэ шаалаха арга оложо тэнсэбэ. Манжигеев Межов-той наадахадаа үлүү хоёр хууруутэй болобошье, уул-залгынгаа һүүлшын эдэ алдуутай ябалал хэжэ, мүн лэ тэнсэхэ баатай болошоо.

Спортын мастерай кан-дидат Сумкин Андреевэй наадахадаа шанга довтол-го хэжэ, нэгэ үлүү болотой болоод, уданшгүй шүү-жэрхинэн байна. Тэрэша-лэн Мельников Мунковые, Амбаев Бердикуевые, Чер-носкутов Капковые шүүгээ.

Назимов, Тоглов гэг-шэдэй уулзалга хоёр тала-һаа шанга шанга довтол-гойгоор үнгэрөө, наада-най 1:1 үлүү бэлтгэ 5-аад ху-бүүд, нэжээд тэргэтэй үлэ-һэн байба. Иймэ бай-далтай болоод байхадаа Тоглов уулзалгата тэнсэ-һэн дээрэ тоолохы дурал-хадаһан, нүгөөдөн шүүхэ һанаатай наадаха саашан үргэлжэлүүлэ гэгэ. Тээд наадаха үргэлжэлүүлхэдэ Назимов бирагуй ябалал-нууды хэжэ шүүгдешөө.

Бэрхэ шатаршадтай тооло оролсохот Сампилов Вла-сов хоёрой наадан дүүрэн-гүйгөөр хойшолуулагдаа.

А. Игумнов.

ТОВШОЖОНООР МЭДЭЭСЭХЭДЭ...

★ Залуу мал харуулагдай Сергей Бондарев эхэ оролдотойгоор ажалладаг юм. Тэрэ мүнөө Кяхтын «Родина» колхозой 174 хашаагуудай тогтой бүринг шэгүүрмэ сүүдхэдэ 900 граммаар нэмэнэ.

В. Жигмитов.

★ Нютагайгаа залуушуулай зор-иг бадаруулжа, шэнэ амжалтада урлалжа ябадаг Алексей Слепнев Батурын совхозой гурбадахы отделени комсомолой организацион сек-ретарь юм. Энэнтэй сэрэгтэй албан-...

хаа бусажа ерэмсээрэ отделени-гэзэ клубай хүдэмэриг нэргээгээ, үдэшдөө һони һонин зугаа наада эмхидхэнэ.

И. Тиачев.

★ Хорин Тээгдын найман жэлэй тургуулда үдэшын тургуулда туралсаһад олон. Тэдэнэй олонхи-дынь Хурбын леспрохозой модо-шод болон. Жолоон Виктор Га-таулин, тракторист Матвей Осокин, слесарь Алексей Жарников болон бусад бурадаг. Эдэнэр хашаал бу-хэндэ хайнаар бэлдэхэдэ, архим хурагдай нагэн гэжэ тоологдодог юм.

В. Базармапов.

„ЗООЛОН АЛТАНАЙ“ ЭЭД

★ Бага наһанһаа агнуур хэжэ бураһан Николай Танин Прибай-калин ангуушадый дунда мэрэн буудалга гэжэ суурладаг. Тэрэ үшөө залуушье һаа, нютагайгаа үбэрдэ дуралдаггүй. Энэнтэй жэл бүри бабэй баригад. Итэ-хэнэ, гансахан байгаа ондо тэрэ 6 баабайтай уулзаа. Гадна хэлэн араад хэрмэ, хоёр булга, үен, хо-логно барһан байна.

★ Ангуушад Андрей Бурмакин, Николай Алферов гэгшэд баян олзотой ой тайгаһаа бусажа эр-бэ. Тэдэнэр Баргандэ 12 булга, 158 хэрмэ болон бусад арьла-гыне алаһан байна.

★ Шойсёр Бадаев нютагай (Иволга) шадамар бэрхэ, мэргэн ангуушадый нэгдэхэ тоологдодог. Тэрэ һайгаг гурбан дорго бари-жа, арьһын Буркоосозай ма-газидэ тушаагаа.

★ Тарбагатайда ажаһуудаг Сте-пан Трифонов сүтээхэ сагтаа аг-нуур хэдэг юм. Байхан тэрэ хэр-мэ албажа абаһан, эрлэг минс-гэйн мурэй дайралдаһон. Тингэ-жэ тэрэнигээ мурье хэди цасай туршада мурхэ мурхэһөөр арьла-таһаа хүсэжэ алаа. Мүн хоёр үнэ-гэ барһан олзотой.

К. Димов.

★ Пропангандистууд, агитатор-нууд түүхтэ сьездын материал-нуудтай сэг үргэлжэ хөөрлөөдө үн-гэрхэнэ. Хөөрлөөдөн эмхи гурьмтай-гаар, түсөөбөр хараалагдаһан сагтаа эхилнэ.

Ж. Гомбоев.

Мүнөөдэрэй телевиденин программа 18.00—Шинин нү-хэдэ гэгшэн үхүүдэй зориулагдаһан кино-фильм. 19.20—«Коммунист ажалай бригада тухай» гэжэ уран һай-ханай дамжуула. 19.45—«Восточ-най Сибирь» гэгшэн киножурнал. 19.55—Железнодорожн районий Культурын байшангай уран һай-ханай бүлгэмэйхидэй концерт. 20.45—«В дни фестивалей» гэжэ хроникальн фильм. 21.05—«Мой белый город» гэгшэн Центральнэ те-лестудия жүжг.

БАЯНГОЛЫХИД БАЯРТАЙ

Баянгол тосхоной тэг дунда голлол байһан төбхөр харуул бай-шан хараад, нютагай зонһоо эндэтэй юм байдаг юм гэжэ хура-балтай:

—Манай хүүгэдэй сад!—гээд омогтойгоор харуусадат. Зүгөөр андахид омогорхохыне эрхэтэй. Манэ һаа болотор хуш-шаржа, умжиржэ халаха болоһон гэрне нютагай дархашуул бо-гонихон болзор соо заһажа, «хоёрхон туралынь» олгоһон байха юм.

Үнгэрһэн июлийн 10-да баяр баясхангай оршон байдалда Хорин совхозой гурбадахы фермэдэ энэ хүүгэдэй сад нээгдэһэн байгаа.

—Саднай 40 үхүүдэй һууригтай,—гээд садые даагша-нүхэр Ха-данова хөөрөнэ.

—Фермын хүдэмэрилэгшэд, хүдэмэришэд хушан гэр нэр-гээжэ, тэрэниг шэмэглэхэ, досоохи хэрэгсэлынь хүсэдөөр аба-хын түлөө нилээдгүй оролдогоо гаргаа юм...

—Үхүүдүйнгээ садта ябадаг болоһон би нийтын ажалда хабаададаг болобо. Үхүүдүмэнишье, намдэһье һайн юмэ хэһэн зондо аргагүй байа хүргэгшэб,—гээд дүрбөн үхүүдэй эхэ Рин-чин-Ханда Доржиева хөөрэнэ.

Тээд эдэ үгэнүүд ганса энэ ахын үмэнһөө хэлэгдэ бэшэ, харин хамтынгаа ажалда хам ороһон хүдэхэ аргатай болоһондоо бая-сажа байһан бүхы Баянголой эхэврүүдэй зүгһөө хэлэгдэ гэжэ һанааһаар.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: садай шэнэ байшан.

Н. Галданов.

Баянгол тосхоной тэг дунда голлол байһан төбхөр харуул бай-шан хараад, нютагай зонһоо эндэтэй юм байдаг юм гэжэ хура-балтай:

гүүдта, мүн Зэдэ голы эрьсээр дунда ээргээр 19—23 градус хүйтэн байба. Тинхэдэ барим нютагуудта 25—38 градус хүйтэрөө хүйтэрэ. Эгээд холын хойто аймагай Багдарин, Романовка тосхонуудта үбэлэй шанга хүйтэн түлэг дундаа. Энэ дунда ээргээр 40—41 градус хүйтэр хүйтэрбэ. Энэ үе соо Баргажан, Удэ голы эрьсээр хэзээ хэзээнийһээ дулаан байгаа. Жэсөөн, Баргажан-да үдэртөө 15—16 градус хүйтэн болобо. Энэнь урда жэлүүдтэй са-суулхад нилээд дулаан болоно.

Байгал далайн эрьсээр, мүн Горя-чинскда энэ үедэ оройдоо гурбан градус хүйтэн болоһон байна. Ниж-не-Ангарскда 6 градус хүйтэн бай-гаа. Мүн арбан хоной туршада республика дотор сабан багаар ороо. Тийбэшье һаа, Горячинскда—29, Баргажанда 35 сантиметр хүйтэр сабан ороо бшуу.

Ин. Иотов.

Унгарһан ноябрь һарын һүүлшын арбаад хонотто республика доторнай бага ээргэ саһан ороо. Тинхэдэ хүй-тэнэй амисхал нэмэжэ, хаа хаана-гүй шэмэрүүн хүйтэн болоо. Сэлэн-гын, Тарбагатайн, Бичурын айм-

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: садай шэнэ байшан.

ХИЛЫН СААНАААА

Делидэ Ю. А. Гагаринай хүндэлэлдэ уулзалга болобо

ДЕЛИ, декабрийн 1. (ТАСС). Советскэ Союзһаа Индидэ байдаг элшэн сайд И. А. Бенедиктов Индидэ ерээд байһан түрүүшын лётчик-космонавт майор Ю. А. Гагаринай хүндэ-лэлдэ ехэ уулзалга хээ.

Уулзалга дээрэ Индин премьер-министр Джавахарлал Неру Индира Ганди басагантаяа хамта, Индин хамгаалгын министр Кришна Менон, транспортын болон хэлхэ холбоо-ной министр Суббарайан, Индин гададын хэрэгүүдэй ми-нистерствын генеральна секретарь Р. К. Неру, Индин ага-рай сэрэгтэй хүснүүдэй главна штабай начальник, авиацин маршал Энджинир, Индин парламентын депутатууд, Ин-дин политическэ, партийна болон профсоюзна элитэ ехэ ажал-абуулгашад, дипломатическа корпусой гэгшүүд, Индин үргэн олонитын түлөөлэгшэд, мүн Индин болон гададын журналистууд байлсаба.

Газар дэлхэе тойрон «Восток-2» гэжэ онгосоор Герман Титовой түүхтэй нилээлгэ тухай хөөрхэн «Дахин одоонуд тээш» гэжэ советскэ фильм уулзалгада хабаадаһан хүнүүд-тэ харуулагдаа.

Энэ уулзалга үнэн зүрхэнэй, халуун хани барисаанай оршон байдалда боложо үнгэрөө.

ООН-эй Генеральна Ассамблей XVI сессия

НЬЮ-ИОРК, декабрийн 1. (ТАСС). Мүнөөдөр ООН Генеральна Ассамблей Одоо Хитадай Арадай Респуб-лын хуулига эрхэнүүднэ гээжэ тухай СССР-эй де-мации табиган асуудалыг хэ-жэ эхилээ. Тэрэнигээ «ООН-до Хитадай түлөөл-гү тухай» Шэнэ Зеландиян де-мации дуралдаһан асуу-д Генеральна Ассамблейн шөн хэлсэхэ зүйлүүдэй до оролсоно.

Доминиканскэ республикын байдал тушаа

НЬЮ-ИОРК, декабрийн 1. (ТАСС). Санто-Домингэ-ЮПИ агентствын мэдээ-нүхэй ёһоор, Доминиканскэ ре-спубликын президент Хон-Балагер политическэ эрх-дөөлр оронойгоо эрхэ хүснүүдэй хамаарал-зүбшөөгөө. Энэнтэй үлдэ-орон дотор дээдэ тушаал-лоон сэрэгтэйхидэ бүрлэ-сэрэгтэй бүлгэлдэ бин бо-лдожэ, тэрэнтэй түрүүлэ-Балагер болохо байна.

Президентын ордон соо-лоһон засадан Дээрэ эр-рэгтэй бүлгэлэлыне бин бо-луушай шиндхэбэр айма-ЮПИ агентствэ мэдээ-Засадан дээрэ Амер-консул Джозеф Хил, СПН-гүрэнэй секретарин орд-А. Моралес Коррион байлсаба.

Индин ороноор аяншалга

ДЕЛИ, декабрийн 1. (ТАСС-эй корреспондент П. Кречнев итгэжэ дам-жуула: Индин правитель-ствын, мүн кул-турна холбоо барисаа-үргэдхэхэ талаар совет-сэдхэгтэ бүлгэмэй урла-лаар Индидэ ерээд бай-һан түрүүшын советскэ космонавт майор Юрий Гагарин Индин ороноор аяншалга хэжэ мүнөөдөр Делиһэ нил-лээдэ. СССР-һаа Индидэ хууууд советскэ космо-навт болон тэрэнтэй хам-тангай ажалтанууды туйлахынь Индин арадта советскэ космо-навт хусба.

Зэбсэгтэ хүснүүд

дүрбэн үдэр үргэлжэлжэ, хуулиан бүгэдэ нийтын бастовкодо эсэ табигхы-н гэжэ зэбсэгтэ хүснүү-министр генерал Р. Эче-верри коммунистэ соогоо тэмд-дэ. Тухилхо гэгшын зас-уедэ байһан сэрэгтэй ал-бэды хэһэн мурдэхгүй гэжэ мэдээсэл соо хэлэ-«хуулиан үелэ комму-ческэ кандидатуудай на-тайгаа наань», «комму-ческэ правительство» гэ-байгуулхын отто хорн-гэжэ тэрээн соонь тэмд-дээ.

Холбоото Штадуудай ра-н дэмжэдэг хархис эр-дүүд долбожо эхилээ. 90 самолёт тээһэн Амер-эскадра дайшалхы бүрлэ-һон болоод, Доминик-республикын эрьсэ зүбш-маржа үргэлжлөөр. Ту-шын захиралта абамс-Балагерай армид туһа-гэрэ бэлэн байна.

Гэбэшье Доминик-республикын арад зон тэ-жэ үргэлжэлөөр. Хуу-ришадэй, алба хаагшад, де-ментэрэй, худалдаа на-шад, радио болон хэб-хүдэмэрилэгшэдэй хаби-саһан арад нийтын заб-ко оройной экономическа-ажабайдалыне урдын ад-ли талалдуулжа байна-мо томо городуудта ми-нууд, жагсаалууд бол-полици болон сэрэгтэй-нуудтай заримдаа тула-«Эрхэ сүлөө үгэхэ!», «Гэ-герые үгы хээ!», «Хойто-рикийн долбоолон оролгы-люулха!» гэжэ домини-хид эринэ.

Редакторай орлогч С. Б. БАЛЬЖИНИМАН

ООН-эй Аюулгүйн Советтэ

НЬЮ-ИОРК, декабрийн 1. ТАСС-эй тухайн корреспон-дент Н. Туркентено итгэжэ дамжуула: ООН-эй Аюул-гүйн Советтэ түрүүлгэ В. А. Зорин Кувейды Нэгэлмэл Нацануудай Организацион гэ-шүүн болгон абаха тухай асуудал хаража үзэхэ гэгшэн Арабуудай Нэгэлмэл Рес-публикын гуйлгатай дашарам-дуулан Советтэ засадан зар-лаба.

СССР-эй түлөөлэгшын ху-бидэ энэ асуудалаар үгэ хэлэ-хэ зуураа, В. А. Зорин Кувей-ды ООН-эй гэшүүн болгон абаха тухай асуудал хаража үзэхэ үнэлэ баримтагүй байна гэжэ тэмдэглэбэ. Уша-рын Кувейдтэй байдал тухай абтаһан мэдээнүүдэй үндэ-һөөр Кувейды бээ даанхай-гүрэн гэжэ тоолохо аргатгүй юм. Кувейт политическэ та-лаараа Англиһаа хүсдөөр дулдыладаг, Англин болон Америкын нефитин монопо-лиудһаа экономическа тала-араа хүсдөөр дулдыладаг юм. Кувейдтэ нефитин угаа эхэ баялигуудай байдаг ушарһаа Англи тэндэ өөрынгөө зонхил-хы байдалыне хэбэрн байл-гаха гэжэ оролдонго. Англи амаршыне сагта ямар нэгэн шалтагаанаар өөрынгөө сэр-гүүдыне Кувейдтэ газарта эль-гээжэ болохо гэгшэн «хэлсэн» Англин правительствын бо-лон Кувейдтэ засагаархидай хоорондо баталагдаһан бай-гаа. Энэ хэлсэнэй хүснэдөө байгаа сагта Кувейт Англин колони хэбэрээ үлэхэ болоно.

Арабуудай оронуд өөһ-дөө Кувейт тухай ондо ондоо наһан баримталдаг юм гэжэ В. А. Зорин хэлэбэ. ООН-до Кувейды абалга эдэ зүрил-дөөнүүдыне улам хурсалдахан лабай. Тинн хубаагаад зон-хило гэгшэн ёһо турим-барим-талдаг колонизаторнууд энэ байдалыне ашаглаха болоно.

Тэрэнтэй гуйлтаар Аюулгүйн Советтэ засаданла уригдажа ерхэн Ирагай түлөөлэгшэ Пачачи үгэ хэлэхэдэ, Кувейт Англин колони гэжэ гэжэ баримтануудай үндэһөөр ха-руулаа. Кувейт ООН-до абта-ха ёһогүй, ушарын түүхын болон хуулийн талаар Кувейт Ирагай гол хуулын мүн, Ира-һаа хуули бусаар талалатла-һан юм гэжэ тэрэ мэдүүлэ. Кувейт тушаа Англин «эрхэ-нүүд» 1899 оной догвор дээр үндэслэгдэнэ. Өөрынгөө хоёр аханары алаһанайгаа һүүдээр үнөө абалгаһаа аба-радлахын тулада Кувейдтэй шейх Англитэй энэ догвор баталһан юм. Гэхэ зуура Бас-ра провинцийн хууын гэгшэ гэжэ Кувейды 1913 ондо Ан-гли мэдэрбэ. Мүнөө Басра Ирагай хууын байна. Кувейт бээ даанхай гүрэн байһан

хэбэртэйгээр хэлэжэ байһа-нине Ирагай түлөөлэгшэ шоо-үзэбэ. Англин сэрэгүүдэй Ку-вейдһэ ёһын тэдгызгээр гаража ошоһон болобошье, тэндэ олон зуугаад «техникын мэргэжл-тэ» үлэбэ. Тинн эдэ сэрэгүүд хэзээдэшье бусан ерээжэ боло-хо.

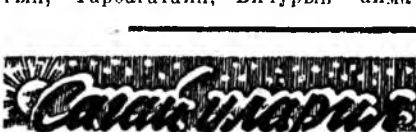
Засадан дээрэ чанкай-агист, Либеринн, США-гэй, Англин, Францин болон бу-сад түлөөлэгшэд үгэ хэлэбэ. ООН-эй гэшүүн болохо тушаа ООН-эй Уставай эрилтэнүүд-тэ Кувейт харюусана гэжэ бодото баримтануудыне хаза-гайруулан тэдэнэр хэлэбэ. Англин делегат Кувейдтэй шейхыне, мүн Англин энэ ко-лонийн «социальна дэбжэл-ты» угаа эхээр магтаба. Ан-глин болон Кувейдтэй хоорон-до «нягта харилсаатай» бай-һан ушарһаа Англин делегат ООН-до Кувейды абаха ту-хай дуралхыне дэмжэнэ гэ-жэ мэдүүлэбэ.

Бодото байдалыне анхарал-даа абажа, В. А. Зорин ООН-до Кувейды абаха гэжэ ду-радхадан ОАР-эй резолюци-не хожом хаража үзэхэ гэжэ ду-радхаба. Гэбэшье энэ асуу-далыне хожом хаража үзэхэ гэгшэн дуралхал шуухала хэрэг-тэй долоон хүнэй дуу абажа шалаагүй. (Энэ дуралхал аба-хын түлөө Советскэ Союз дуу-гаа үгөө. Аюулгүйн Советтэ бу-сад бүхы арбан гэшүүд наһа-лаа «барива».)

Энэнтэй үндэһөөр ОАР-эй резолюци үндэр дуунда табиг-даа. Советскэ Союз резолю-цине буруушааба. Резолюци-н түлөө Англи, США, ОАР бо-лон Аюулгүйн Советтэ бусад гэшүүд дуугаа үгэбэ. Гэбэ-шыне резолюцине Аюулгүйн Советтэ сэг үргэлжын гэшүү-нэй буруушаһан ушарһаа резолюци абтаагүй.

40—41 градус хүйтэн болоо

Унгарһан ноябрь һарын һүүлшын арбаад хонотто республика доторнай бага ээргэ саһан ороо. Тинхэдэ хүй-тэнэй амисхал нэмэжэ, хаа хаана-гүй шэмэрүүн хүйтэн болоо. Сэлэн-гын, Тарбагатайн, Бичурын айм-

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: садай шэнэ байшан.

Гидрометеорологий мэдээсэлэй ёһоор, мүнөөдөр республика дот-торнай бага ээргэ үүлэтэй байха, саһан орохогүй. Баруун зүгһөө хулахаанаар халхалхы. Улан-Удэ городто үлгөөгүүр 25—27, үдэр-төө 17—19 градус хүйтэн боло-хоор багсаагдана.

Декабрийн 5—6-най үдэрнүүдтэ республика дотор үүлэтэйшгэ бай-ха, саһан орохогүй. Хулахаанаар халхалхы. Бичиндөө хойто айма-гуудта 30—35, үдэртөө 19—23, урда аймагуудта һуниндөө 25—30, үдэртөө 14—19 градус хүйтэн байхаар хүлээгдэнэ.

Унгарһан ноябрь һарын һүүлшын арбаад хонотто республика доторнай бага ээргэ саһан ороо. Тинхэдэ хүй-тэнэй амисхал нэмэжэ, хаа хаана-гүй шэмэрүүн хүйтэн болоо. Сэлэн-гын, Тарбагатайн, Бичурын айм-